

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

35. De mixtura motuum Iracundiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

post hac amariorem experieris. Hæc ferè ad verbum è Græco expressa. Deinde,

Corrupta est autem, non solum mens tua, sed cum eadem virgineum corpus fœdissima libidine contaminatum. Et horrendum illud, quod pudet me dicere, sed tamen piget tacere, ardet enim velut ignis ossibus ipsis, & medullis adhærescens, nec diutius sustinere possum, sublata membra Christi, fecisti membra meretricis.

Ambr ad virgin. lap. sam cap. 2. Si modo eius est, quod vix credibile.

In eodem genere longè acerbior est D. Ambrosius. *Vnde incipiam?* quid primum? quid vltimè dicam? Bona commemorem, quæ perdidisti. An mala desceam, quæ inuenisti? Eras virgo in paradiso Dei, utique inter flores Ecclesie, eras sponsa Christi, eras templum Dei, eras habitaculum Spiritus sancti. Et quotiens dico eras, necesse est, ut totiens ingemiscas, quia nō es, quod fuisti. Incedebas in Ecclesia, tanquam columba illa, de qua scriptum est: Pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri: splendebas, ut argentum, fulgebas, ut aurum, quando cum hincera, conscientia præcedebas. Eras tanquam stella radians, in manu Domini, nullum ventum, nullas nebulas pertimescebas. Quæ ista subitanea conuersio? Quæ ista repentina mutatio? De Dei virgine facta es corruptio sathanæ, de sponsa Christi scorum execrabilis, de templo Dei fanum immunditiæ, de habitaculo Spiritus sancti, tugurium diaboli. Deinde,

Ambrosius. reprehensio. nisum Basiliensis acrior.

Væ tibi misera, & iterum væ, quæ tanta bona parui temporis luxuria perdidisti. Quam tibi spem apud Christum Domini reliquisti, cuius membra tollens, fecisti membra meretricis? Mox ad corruptorem conuertit orationem:

C. 9.

De te autem, quid dicam, Filii serpentis, minister Diaboli, violator templi Dei, qui vno scelere duo crimina perpetrasti, adulterium utique, & sacrilegium: Sacrilegium planè,

vbi vas Christo oblatum Domino dicatum, dementi temeritate polluisti. Balthasar ille Rex Persarum, qui in vasis Domini, quæ de templo Hierosolymis fuerant à Patre eius ablata, bibere cum suis amicis, & concubinis vsurpauit, ipsa nocte Angeli manu percussus crudeli morte punitus est. Quid de te arbitraris perditore pariter, & perditore, & cætera.

C. 4.

Hæc verò etiam aduersus lapsam grandia sunt, & horroris plena. *Cessat, cessat iam violentiæ figmentum,* cesset ruboris argumentum, vbi toties membra illa dicata Christo, scelesto mœcho, suis visceribus polluenta præbuiti. Horret animus, mens tabescit, cum ad adytum secleris pertuenitur. Nam, & Medicus, quamuis fortis sit animo, cum alius tamen secat vulnus, pæto ex parte aliqua sustinebit horrorem. Heu perditæ iamne intelligis omnes tibi vias exultationis omnimodis clausas? Iamne scatis, quantum tibi mali, & in carne, & in anima, nefaria libido contulerit. Non istam de te confusionem tuus expectauerat pater, qui te sibi singularem gloriam computabat. Nō hunc luctum, & has lachrymas ex te sibi nasci crederat mater, quæ partus sui gemitum per tuam virginitatem consolabatur, &c.

Ad summum post increpationes adhibet salutaria remedia.

De mixtura motuum irasundia.

CAPVT XXXV.

MOTUS iracundiæ nonnunquam, cum Sarcasmo, hoc est, acri, atque mordaci risu *motus iracundiæ quædam modo temeratur.* præclare temperatur: Et hoc quidem vehiculo vehementius afficit, atque deridendos præbet: Minus autem ad auditorum iracundiã excitandam valet, quam miserationis temperies. Hoc genere acerbè inuectus D. Gregorius in Iulianum.

Orat. 4. 296.

TΑΣ ἰφροσύνας, καὶ ἀνέφροσύνας, ἃς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκείνη, καὶ τὰ ἡμέτερον διασύρων, τοῖς Γραϊδοῖς ἀνιπεδείκνυλο, τὸ ἐπιπέωμιον τῶν ἀνάπλων, πῶς λόγῳ διέσωσε; ἢ καλὸν γε τὸ Ρωμαίων βασιλέως τὰς γνάθους ὄραν ἀσχημονέσας, καὶ γέλωτα πολὺν παραχέσας, οὐ τοῖς

Iam sufflationes, & refiationes, quas admirandus ille vir, doctrinæque nostræ sigillatim, verulis mulierculis in contrarium ostentabat. altatis ignem accendens, quo tandem orationis loco ponemus? Præclarum enim profecto erat, Imp. Romani buccas indecorè tumentes cernere, risumque ingentem non exterius tantum, sed his etiam, quibus hac ratione

ἔωθεν μόνου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς οἷς ταῦτα ἀρέσκον ὥστε τὴν Αἰλιανὴν ὅδε κ' ἔκκε γὴν ἐλευθέρου, δὲ τοῖς ἀλοῖς χατηράσατο οἷς ἐνασχημονήταμ ἐλευθὴν ἐπέμαίνθησαν, ἀντ' ἐὶ ὅπ' ἔχρησα μὲν τῶ ὕδατι, τὰς δὲ προπόσεις, καὶ φιλοητίας, ἀς δὲ ἡμοσία τῶς πόρεως ἀντιπροπέλει ὀποχλαυπῶν τὸ ἀτελεῖς, μουσικῆς σχημαλῆ, τῶς οὐ δαυμάζει;

tionem placere se putabat, excitantes. Mineruam autem suam tibias execratam non audiebat, postquam aquis speculi vice vsa, eas dedecori sibi esse prospexit. Propinationes vero & pocula, quibus meretrices palam, publiceque poscebat, vicissimque poscebat, mysterij obtentu petulantem libidinem obuelans, quis non laude, & admiratione prosequatur?

Hæc, inquam, magis fatigant aduersarios, sed non æquè odium iritant auditorum. Alia est mixtura motus iracundiæ, cum affectu misericordiam. Est enim ad iram concitandam efficacissima narratio aliqua, aut deploratio rei funestæ, & crudelis. Atque ex ardore doloris animus, ad iracundiam facili nuru propensus delabitur. Hoc artificio vsus est M. Antonius, cum ad vltionem Cæsaris P. R. sollicitaret animos, neque enim in peroratione, vbi vehementior est oratio, maledictis in interfectores sequitur, sed tragicam Cæsaris mortem, quanta potest verborum miseratione deplorat, quo modo dolorem primum sibilem, deinde iracundiam & furorem concitauit. Sic igitur ille apud Dionem:

Oratio Antonij in funere Cæsaris apud Dionem l. 44.

Ἀλλ' οὗτος ὁ πάσις ἡρώδης, οὗτος ὁ ἄρχιερέως, ὁ ἄστυος, ὁ ἡρώδης, ὁ ἑδὸς τῆν κερ, οἱ μοι τῆν κερ. Vide, quo pondere ista colliguntur. Is pater: Is Pontifex: Is Sanctus: Is Heros: Is Deus mortuus est. Heu, me miserum mortuus est! Deinde modum explicat stupendæ mortis, & indignæ, ἐπὶ τῶ τείχεος ἐπὶ Ἰερουσάλης, ὁ καὶ ἐς Βρετανίαν ἔτραλλῶς στρατεύσας. Non morbo, non vulnere, non casu repentino abreptus, sed inter æcœnia ciuitatis insidijs occisus, qui ad extremas vsque Britannij oras saluus, & incolumis bellum duxerat. Et ista plena sunt affectus, ἐπιπέ, εὐπόλεμοι, γοῦνος, ἡ ἐρηνοποιός, πρὸς τοῖς δικαστηρίοις, ὁ δικαστής, πρὸς τοῖς ἀρχαῖς, ὁ ἄρχων. Inermis, ille bellicosus. Nudus, ille pacificus. Ad tribunal peremptus, iudex. In curia, princeps curiæ.

Μοχ: πῶ δὲ ἡγάθη Κῆσαρ φιλεθρώπη, πῶ δὲ ἡ ἀπολία, πῶ δὲ οἱ νόμοι; Quid tibi profuit Cæsar humanitas? quid sanctitas? quid leges? Et

Σὲ δὲ οὕτως οἰκίζῃς ἀπὸ κλεινῶν οἱ φίλοι. Tene tam miserandè contructi dantini amici. Iam: Καὶ νῦν ἐν ἀγορᾷ ἐρικησασα σφαγμῆ, δι' ἧς πολλὰς ἐπόμπευσας ἐσεφανώμεν, καὶ ἐπὶ τῶ βήματι ἐρίψου κατὰ τὸ μέν, ἀφ' οὗ πολλὰς ἐκμηγόρησας. Faces in foro iugularis, in quo nuper coronatus triumphabas: Mactatus, & proiectus ad suggestū, ἐ quo tam sæpè ad populum perorasti.

Postremò conuersus ad cadauer: Οἱ μοι πολλῶν ἡμαλῶ μένων! ὦ πολλῆς ἔσπας ραγμῆς, ἡ ἐπὶ τῶ μόνου, ὡς ἔοικεν, ἔλαβες ἢ ἐ τῶ τῆσφαιης!

Heu me, canos tuos sanguine cruentatos! Heu tunicam discerptam, & dilaceratam, quæ ad id solum sumpteras, vt in ea mifereris! Non fuit opus longa in interfectores oratione, satis dolor, satis lacera vestis & cruor loquebantur. Ad dices; quòd si odium in vitium aliquod sit concitandum, vbi præsertim istæ imagines exterræ, casus miserabiles, noui æque inopinati, non suppetunt, quid tandem erit præstandum? Artis est eximia, ea plerunque suggerere, quæ rerum natura denegauit, & fictas imagines, quibus sensus interpellantur, quantum locus prudentiaque patietur, conformare. Qua in re admirabilis est D. Ioannis Chrysostomi industria: qui cum ad detestationem iurifurandi commouere veller auditores, Ioannis Baptistæ caput pallidum, & cruentum, in orationis imagine producit, manibus fermè palpandum, & dômum asportandum suis auditoribus præbet: Vocem deinde illi tribuit: Me iusturandum interfecis (inquit:) odio habete interfectorem meum. Dignus est locus, qui integer exseribatur.

D. Ioann. Chrysostomi in motibus industria.

